

Assumpte

Implantació en el si del CatSalut del Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya i accions complementàries

Àmbit d'aplicació

Servei Català de la Salut (CatSalut)

Sistema sanitari integral d'utilització pública de Catalunya (SISCAT)

Índex

1. Exposició de motius
2. Àmbit d'aplicació
3. Objecte
4. Consideracions generals
5. Actuacions en els serveis sanitaris
 - 5.1. Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya
 - 5.2. Sistema d'informació i registre de violència masclista
 - 5.3. Formació
6. Desplegament territorial. Fases
 - 6.1. Fase 1
 - 6.2. Fase 2
7. Direcció i coordinació
8. Seguiment i avaluació
9. Confidencialitat de la informació i dret a la intimitat
10. Entrada en vigor

1. Exposició de motius

Les desigualtats en salut s'han reconegut com un problema important en la majoria de països i la seva reducció forma part de la majoria de polítiques sanitàries.

Entre els principals eixos de desigualtat derivats de les diferències entre grups es troba el gènere. Entre els problemes que afecten principalment les dones destaquen la violència de gènere, que no és un fenomen nou, sinó un problema social històric que afecta al voltant del 9% de les dones a Catalunya i que, tal com mostren els darrers informes de l'Organització Mundial de la Salut, té un impacte inqüestionable sobre la seva salut.

El compromís del Govern de la Generalitat de Catalunya en la lluita contra la violència masclista es concreta amb l'aprovació de la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista. A l'article 32 s'estableix el contingut del dret a l'atenció i l'assistència sanitàries específiques, i garanteix l'aplicació d'un protocol d'atenció i assistència en totes les manifestacions de la violència masclista, en els diferents nivells i serveis, i també preveu que el personal professional sanitari tingui la formació específica adequada per desenvolupar aquesta tasca. Així mateix, l'article 85 preveu l'elaboració de protocols en tots els àmbits implicats en l'abordatge de la violència masclista com a garants d'una intervenció coordinada.

En aquest sentit, el Departament de Salut ha elaborat el Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya, que neix amb la voluntat d'esdevenir una eina pràctica que faciliti la intervenció dels i de les professionals sobre la violència masclista. El Protocol entén la intervenció com un concepte ampli que va més enllà de l'atenció i el seguiment de casos aguts.

El compromís institucional de lluita contra la violència masclista i la necessària sistematització d'una sèrie d'actuacions per eradicar-la comporta la realització, entre d'altres, de les actuacions destacades següents:

- la definició de criteris de bona pràctica i de circuits assistencials d'aplicació progressiva en el territori;
- la creació i implementació d'un sistema d'informació i registre de violència masclista en l'àmbit de la salut, i

- l'elaboració i aplicació d'accions de sensibilització, formació i capacitatció específic en l'àmbit de la violència per al conjunt de professionals de la salut.

El Reial decret 1030/2006, de 15 de setembre, d'àmbit estatal, estableix la cartera de serveis comuns del Sistema Nacional de Salut i el procediment per a la seva actualització. L'annex II d'aquest Decret, *Cartera de serveis comuns de l'atenció primària*, a l'apartat 6, *Atencions i serveis específics relatius a la dona, la infància, l'adolescència, els adults, la tercera edat, els grups de risc i els malalts crònics*, estableix que comprèn, a més del que s'ha indicat amb caràcter general, les activitats assistencials, diagnòstiques, terapèutiques i de rehabilitació, així com les de promoció de la salut, educació sanitària i prevenció de la malaltia, que es duen a terme en el nivell d'atenció primària, en aplicació dels protocols i programes d'atenció específics dels diferents grups d'edat, sexe i grups de risc. Les activitats adreçades a grups de risc es presten tant al centre sanitari com en l'àmbit domiciliari o comunitari, dins dels programes establerts per cada servei de salut, en relació amb les necessitats de salut de la població a la qual atenen.

Específicament en el punt 6.6 s'hi preveu, entre d'altres, la detecció i l'atenció a la violència de gènere, i les atencions i els serveis següents:

- 6.6.1. Detecció de situacions de risc.
- 6.6.2. Anamnesi, i si s'escau exploració, orientada al problema en les situacions de risc i davant sospita de mals tractes.
- 6.6.3. Comunicació a les autoritats competents de les situacions que ho requereixin, especialment en el cas de sospita de violència de gènere o de mals tractes en menors, persones grans i persones amb discapacitat i, si és procedent, als serveis socials.
- 6.6.4. Establiment d'un pla d'intervenció adaptat a cada cas.

Atès el que disposa l'article 9 del Decret 66/2010, de 25 de maig, pel qual es regula l'establiment dels convenis i contractes de gestió de serveis assistencials en l'àmbit del Servei Català de la Salut, pel que fa a la facultat d'emetre instruccions per part d'aquest ens.

D'acord amb la consellera de Salut i en exercici de les facultats que m'atorguen els articles 16 i 17 de la Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya, dicto aquesta Instrucció.

2. Àmbit d'aplicació

Servei Català de la Salut (CatSalut) en tant que garant de les prestacions del sistema sanitari públic i facilitador del treball i de les eines per a l'abordatge de la violència masclista.

Sistema sanitari integral d'utilització pública de Catalunya (SISCAT) en tant que prestador dels corresponents serveis en totes les línies i nivells assistencials.

3. Objecte

Aquesta Instrucció té per objecte l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya, mitjançant la implantació del Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya en el si del CatSalut amb la finalitat de donar compliment a la llei en matèria de lluita contra la violència masclista i en la sistematització d'una sèrie d'actuacions per eradicar-la.

Els seus objectius són:

1. Facilitar al conjunt de professionals de la salut unes pautes d'actuació per a la prevenció, la detecció, l'atenció i la recuperació de les dones que han patit o pateixen violència i a les que es troben en risc de patir-la, així com les pautes d'actuació amb fills o filles o persones dependents que puguin conviure amb la dona i són testimonis i víctimes de la violència.
2. Crear i establir les bases, els mecanismes i els circuits per dur a terme una actuació correcta en casos de violència masclista.
3. Unificar criteris de les institucions i els àmbits sanitaris implicats en l'atenció a les dones que han patit o pateixen violència o que estan en risc de patir-ne, així com fills i filles o persones dependents que puguin conviure amb la dona i són testimonis i víctimes, per tal d'actuar de manera conjunta i coordinada, tenint en compte el respecte necessari a l'autonomia personal.

4. Consideracions generals

El desplegament territorial de l'abordatge de la violència masclista inclou la implantació del Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya, la implantació d'un sistema d'informació i registre de violència masclista i les actuacions de

sensibilització i la formació en l'àmbit de la violència masclista del conjunt de professionals de la salut. També es preveu la realització d'activitats d'informació i divulgació a la població.

Pel que fa a les previsions de la Instrucció, cal tenir en compte que no constitueixen un protocol de pràctica clínica.

5. Actuacions en els serveis sanitaris

El sector de la salut té un paper decisiu en la prevenció de la violència masclista, en el sentit que contribueix a la detecció precoç, proporcionant a les dones en aquesta situació el tractament requerit i derivant-les als serveis idonis per subministrar-los l'atenció i informació necessàries.

Els serveis de salut han d'articular una resposta integral davant d'aquest problema, abordant en particular la resistència de les dones en situació de violència a buscar ajuda i intervenint de forma activa en la resposta a les necessitats de les dones que són immerses en relacions violentes.

5.1. Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya

El Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya aborda qualsevol forma de violència masclista (física, psicològica, sexual i econòmica), en els diferents àmbits en què es pot produir (de la parella, familiar, laboral i social o comunitari). És una eina pràctica que facilita la intervenció dels professionals de la salut en l'atenció a la violència masclista, entenent la intervenció com un concepte ampli que va més enllà de l'atenció i el seguiment de casos aguts. Consta de dos tipus de documents, el Document marc i els Documents operatius.

El **Document marc** aporta les pautes d'intervenció per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit familiar i de la parella, per ser la més freqüent, i proporciona un model que serveix de guió per a la resta de documents, independentment de la forma de violència i l'àmbit en el qual es produeixi.

Els **Documents operatius** s'han definit i elaborat a partir de les formes de violència i els àmbits en els quals es pot produir, i les situacions específiques definides en la Llei 5/2008, i es concreten en els documents

operatius d'embaràs, salut mental, drogodependències, violència sexual, mutilació genital femenina, immigració, dones amb discapacitat, VIH i altres ITS, gent gran i el de violència a la població infantojuvenil.

Les actuacions en els serveis de salut s'estructuren en les dimensions següents:

1. Prevenció
2. Detecció:
 - Pautes per a l'entrevista clínica
 - Indicadors d'ajuda a la detecció
 - Valoració de la situació de risc de la dona
3. Atenció i recuperació

5.2. Sistema d'informació i registre de violència masclista

El Departament de Salut elaborarà un sistema d'informació i registre amb la finalitat d'obtenir informació sobre el fenomen de la violència masclista i la seva evolució des de la perspectiva de la salut i els serveis sanitaris.

5.3. Formació

La intervenció dels serveis de salut, a través dels professionals, resulta rellevant per a la prevenció, la detecció, el diagnòstic i el tractament de les lesions psicològiques i físiques de la violència. Per això, la formació dels professionals per millorar les capacitats i habilitats en aquest àmbit específic és una prioritat del Departament. Amb aquesta finalitat es desenvolupa un pla de formació en violència masclista.

6. Desplegament territorial. Fases

El desplegament territorial inclou la implantació progressiva en tot el territori català del Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut i les accions complementàries per tal de:

- garantir l'equitat d'accés de totes les dones a un mateix nivell de qualitat assistencial, independentment de la zona del territori on resideixi, i
- proveir el conjunt de professionals sanitaris d'eines per facilitar-li l'atenció de dones que es troben en situació de violència.

El desplegament del projecte de l'abordatge de la violència masclista a Catalunya consta de dues fases.

6.1. Fase 1

Abasta la ciutat de Barcelona i les regions sanitàries Girona i Terres de l'Ebre.

Calendari: 2011

6.2. Fase 2

Abasta les regions sanitàries Camp de Tarragona, Catalunya Central, Lleida, Alt Pirineu i Aran, i la resta de la Regió Sanitària Barcelona.

Calendari: 2012

7. Direcció i coordinació

Des del Departament de Salut i el CatSalut es liderarà la implantació del Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya i les accions complementàries. Les regions sanitàries vetllaran per tal que es duguin les actuacions necessàries per a la seva aplicació. Entre aquestes actuacions s'inclou la coordinació de la formació i de la recollida de dades.

8. Seguiment i avaluació

Es portarà a terme l'avaluació de la implantació del Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya i les accions complementàries mitjançant els indicadors de procés i de resultats, així com aquells que estableixin el Departament de Salut i el CatSalut.

S'elaborarà un informe d'avaluació cada 2 anys que s'eleva al conseller o consellera de Salut.

9. Confidencialitat de la informació i dret a la intimitat

Les dades personals relacionades amb les actuacions previstes en el Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya tenen caràcter confidencial.

Les persones, les i els professionals sanitaris i les entitats proveïdores de serveis sanitaris, i també els òrgans de l'Administració que intervenen en les activitats regulades en aquesta Instrucció, tenen l'obligació de respectar i garantir inexcusablement el dret a la confidencialitat de la informació i el dret a la intimitat, d'acord amb el que estableixen la

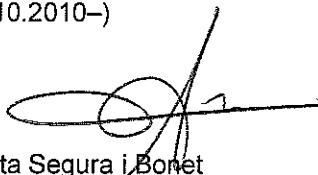
Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica, i la Llei 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernents a la salut i l'autonomia del pacient, i a la documentació clínica, i també d'acord amb el que estableix la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal.

10. Entrada en vigor

Aquesta Instrucció entra en vigor el 2 de gener de 2011.

Barcelona, 17 de desembre de 2010

La directora
Per assignació de funcions (Decret 149/2010, de 26 d'octubre –DOGC núm. 5745, de 29.10.2010–)

Marta Segura i Bonet
Secretària general del Departament de Salut